

VARIA

Małgorzata Łakota-Micker

STOSUNKI DWUSTRONNE POMIĘDZY RZECZPOSPOLITĄ POLSKĄ A REPUBLIKĄ CHORWACJI

Słowa kluczowe:

Republika Chorwacji, Rzeczpospolita Polska, stosunki dwustronne, ustrój, dyplomacja

Dążenia Chorwacji, podobnie jak i sąsiedniej Słowenii, do wystąpienia ze składu federacji jugosłowiańskiej i uzyskania niepodległości doprowadziły ostatecznie do rozpadu Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii (SFRJ). Punktem zwrotnym o historycznym znaczeniu okazało się dla Chorwacji referendum przeprowadzone 19 maja 1991 roku. Dokonany przez obywateli wybór pomiędzy konfederacją a federacją stał się początkiem końca Jugosławii. W głosowaniu powszechnym udział wzięło 83,56% uprawnionych do głosowania. Za rozwiązaniem wymienianym w podpunkcie „a”, tj. za tym, aby *Republika Chorwacji jako suwerenne niepodległe państwo, gwarantujące kulturową autonomię i wszelkie prawa obywatelskie Serbom i osobom przynależącym do innych narodowości na terenie Chorwacji weszła w związek suwerennych państw z innymi republikami (zgodnie z założeniem Republiki Chorwacji i Republiki Słowenii w celu rozwiązania kryzysu w SFRJ)*, opowiedziało się 93,29% osób. Przeciwno było 4,15%. Rozwiązanie z podpunktu „b”, mówiące o tym, żeby Republika Chorwacji pozostała w Jugosławii (zgodnie z założeniem

Republiki Serbii i Socjalistycznej Republiki Czarnogóry w celu rozwiązania kryzysu w SFRJ)¹, poparło 5,38% osób, zanegowało 92,18% głosujących².

Wyniki przeprowadzonego referendum ostatecznie zdecydowały o tym, że proklamacja niepodległości nastąpiła 25 czerwca 1991 roku. 8 października 1991 roku Chorwacja została ustanowiona republiką. Oficjalne uznanie Republiki Chorwacji przez inne państwa rozpoczęło się 15 stycznia 1992 roku na skutek decyzji państw Wspólnoty Europejskiej³. Pierwszym z państw, które uznało niepodległość Chorwacji był Watykan. Nieoficjalnie dokonał tego 3 października 1991 roku, a oficjalnie 13 stycznia 1992 roku. 8 lutego tego samego roku pomiędzy tymi krajami nawiązano stosunki dyplomatyczne⁴. Następnie, 15 stycznia 1992 roku deklaracje uznania państwowości Chorwacji złożyły Republika Federalna Niemiec oraz czternaście państw członkowskich Wspólnot Europejskich. Tego samego dnia Chorwację uznała również Polska⁵. Od samego początku zadeklarowała także swoją gotowość pomocy i wsparcia w procesie nawiązywania stosunków dyplomatycznych przez stronę chorwacką z innymi państwami.

Korzystne położenie w sercu Europy, jako państwa śródziemnomorskiego, środkowoeuropejskiego, mającego bezpośredni dostęp do Morza Adriatyckiego powoduje, że Chorwacja traktowana jest jako ważny punkt strategiczny. Od momentu, gdy została uznana przez wspólnotę międzynarodową za państwo niepodległe, dąży do rozwijania politycznych i gospodarczych kontaktów ze wszystkimi demokratycznymi państwami na świecie. Znaczenie i inten-

---

¹ V. Đuro, *Hrvatska država u međunarodnoj zajednici*, Nakladni zavod Globus, Zagrzeb 2002, s. 239-269.

² Tamże.

³ *Chorwacja, Poradnik eksportera i inwestora*, Zagrzeb 2002, s. 9.

⁴ Ministarstvo Vanjskih Poslova i Evropskih Integracija Republike Hrvatske, <http://www.mvep.hr/print.aspx?id=228&itemId=0&lang=1>, 11.12.2013 r.

⁵ Tamże.

sywność nawiązywanych kontaktów są współmierne z polityką państwa i jego interesami narodowymi. Kraj posiada szeroką bazę traktatową. Utrzymuje dziś kontakty dyplomatyczne ze 193 państwami⁶. Znaczący wpływ na dobre stosunki bilateralne i multilateralne ma współpraca regionalna oraz przynależność Chorwacji do licznych organizacji, inicjatyw, forów. Chorwacja jest członkiem szeregu organizacji o charakterze wielostronnym, globalnym, takich jak: Organizacja Narodów Zjednoczonych, NATO, Rada Europy, OBWE, ale też organizacji wielostronnych o charakterze regionalnym. Wśród nich na szczególną uwagę zasługuje współpraca w ramach forum na rzecz bezpieczeństwa GLOBSEC, zrzeszającego państwa Europy Środkowej i Wschodniej, Regionalnej Radzie Współpracy (RCC), Partnerstwie Regionalnym⁷, Inicjatywie Środkowoeuropejskiej, Inicjatywie Adriatycko-Jońskiej, czy wspólnocie państw obszaru położonego między Alpami a Morzem Adriatyckim. Aktywność Chorwacji widoczna jest również w działaniach podejmowanych na rzecz organizacji ściśle rozumianego regionu. Mowa tu o ugrupowaniach zajmujących się problematyką migracji, azylu, uchodźców, prewencją, zapobieganiem katastrofom i skutkom katastrof w Europie Południowo-Wschodniej, czy przyczyniających się do pogłębiania współpracy pomiędzy państwami członkami Komisji Dunaju i Savy⁸. Zaangażowanie państwa w działalność o charakterze gospodarczym i finansowym potwierdza przynależność m.in. do Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Światowej Organizacji Handlu, Europejskiego Banku Odbu-

---

⁶ Stan na dzień 10 stycznia 2014 roku, *Stosunki bilateralne*, Ministarstvo Vanjskih Poslova i Evropskih Integracija Republike Hrvatske,

<http://www.mvep.hr/print.aspx?id=228&itemId=0&lang=1>, 10.01.2014.

⁷ W ramach Partnerstwa regionalnego Chorwacja współpracuje z Austrią, Czechami, Węgrami, Polską, Słowacją, Słowenią, Czarnogórą i Bułgarią.

⁸ Przynależność Republiki Chorwacji do organizacji o charakterze regionalnym, Ministarstvo Vanjskih Poslova i Evropskih Integracija Republike Hrvatske, <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi0/druge-regionalne-inicijative/>, 12.11.2013.

dowy i Rozwoju, Banku Światowego, Międzynarodowego Funduszu Walutowego⁹. Członkostwo w Sojuszu Północnoatlantyckim oraz Unii Europejskiej świadczyć mogą o postępie, jaki w minionych latach udało się poczynić władzom państwa. Lata, które upłynęły od momentu uzyskania przez Chorwację niepodległości do chwili, gdy dołączyła do grona 27 państw Unii Europejskiej¹⁰, były okresem zmagania i trudnym egzaminem dla chorwackich władz sprawdzającym ich gotowość do sprostania wyzwaniom XXI wieku. Chorwacja przeszła przez złożony proces reform.

Dzięki warunkom niezbędnym dla uzyskania członkostwa, a stawianym jej przez poszczególne organizacje, krok po kroku zdołała zrealizować założenia przyjęte z chwilą uzyskania niepodległości. Uregulowała stosunki z sąsiadami, uzyskała pełnoprawne członkostwo w organizacjach międzynarodowych. Tym samym potwierdziła swoje prozachodnie tendencje i odcięła się od stereotypu biednego, skorumpowanego, niepotrafiącego poradzić sobie z bieżącymi problemami kraju.

Polityka, jaką od 2000 roku prowadzi Chorwacja, zmierza do pogłębiania obustronnych relacji w imię pokoju i ładu. Kraj realizuje wspólne inicjatywy zarówno z państwami z najbliższego otoczenia, jak i tymi bardziej odległymi. Relacje ekonomiczne, mimo problemów natury finansowej i stosunkowo wysokiego bezrobocia, jakie w ubiegłych latach dotknęły większość państw unijnych, wskazują na pozytywne tendencje rozwojowe kraju. Za strategiczne obszary współpracy uznaje się m.in.: infrastrukturę, energetykę, turystykę. W dziedzinie bezpieczeństwa współpracy sprzyjają nie tylko bliskość geogra-

---

⁹ *Przynależność Republiki Chorwacji do organizacji międzynarodowych o charakterze finansowym*, Ministarstvo Vanjskih Poslova i Evropskih Integracija Republike Hrvatske, <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi0/gosp-fin-institucije/>, 12.11.2013.

¹⁰ Republika Chorwacji dołączyła do Unii Europejskiej dnia 1 lipca 2013 roku. Więcej na temat: M. Łakota-Micker, *Proces akcesji Republiki Chorwacji do Unii Europejskiej*, Wrocław 2011.

ficzna, lecz także wspólne doświadczenia transformacyjne i chęć zagwarantowania ładu w regionie przez państwa byłej Jugosławii. Wymiana doświadczeń pomiędzy przedstawicielami Resortów Obrony, walka z przestępczością zorganizowaną, nielegalną migracją, przeciwdziałanie przemytowi do państw unijnych narkotyków, walka z procederem handlu ludźmi, podejmowane w imię wspólnych interesów stanowią ważne podłoże dla budowy zaufania i poczucia jedności z innymi krajami szeroko rozumianego Zachodu. Współpraca w obszarze nauki i kultury znajduje swoje odzwierciedlenie w umowach o współpracy podpisanych między Ministerstwami Kultury, Edukacji. Skutkuje atrakcyjnymi wydarzeniami, spotkaniami, dwustronnymi wymianami.

Niniejszy tekst, poza ogólną charakterystyką Chorwacji, stanowi próbę ukazania dwustronnych relacji o charakterze politycznym, gospodarczym, kulturalnym i społecznym, jakie łączą Chorwację z Rzeczpospolitą Polską. Pomimo znaczącej odległości dzielącej oba kraje i drugoplanowego postrzegania Bałkanów Zachodnich przez Polskę, za pozytywny uznać można stan stosunków dwustronnych – określany przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej wręcz, jako „bardzo dobry”¹¹. Źródła historyczne i dowody wskazujące na wspólne pochodzenie narodów słowiańskich z pewnością intensyfikują te relacje i znajdują swoje odzwierciedlenie w kontaktach o podłożu naukowym. Pełne poparcie Polski dla aspiracji Republiki Chorwacji do struktur euroatlantyckich, spotkania prowadzone na najwyższym szczeblu od chwili uznania przez Polskę niepodległości Republiki Chorwacji świadczyć mogą o odnowieniu i rozwoju wzajemnych stosunków. Ich przejawy autorka stara się ukazać w poniższej części pracy.

---

¹¹ *Chorwacja, Polsko-Chorwackie stosunki dwustronne*, Stosunki z państwami Europy, http://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/europa/stosunki_z_panstwami_europy/chorwacja;jsessionId=96EB83655F59795FD3AE55B2FCC8DEC7.cms2, 3.09.2014.

Warto zwrócić uwagę na fakt, iż panująca do końca lat 90-tych sytuacja wewnątrz państwa chorwackiego nie sprzyjała rozwojowi kontaktów politycznych ani gospodarczych. Kiedy w 1990 roku wybory wygrała HDZ, zdobywając w parlamencie 58% miejsc, jej lider, Franjo Tuđman, 30 maja 1990 roku został wybrany przez parlament prezydentem. Znany ze swoich kontrowersyjnych stwierdzeń¹² wielokrotnie posądzany był o antysemityzm i niechęć w stosunku do Serbów zamieszkujących Chorwację. Potwierdzeniem takiego stanu rzeczy mogą być choćby zmiany, jakie zaczęto wdrażać w państwie od momentu wyborów. Władze chorwackie wprowadziły symbolikę nawiązującą do ustaszys, chorwacką flagę pokryła biało-czerwona szachownica, a w konstytucji zapisano zmiany, na mocy których w państwie ograniczona została możliwość używania serbskiej cyrylicy. Takie działania sprawiały, że w państwie narastał kryzys pomiędzy Chorwatami i walczącymi o swoje prawa Serbami. Na początku 1991 roku, na skutek napiętej sytuacji panującej na całym obszarze Jugosławii, zaczęto prowadzić rozmowy o przyszłości państwa jugosłowiańskiego. Określone przez Tuđmana jako „głuchonieme” nie przyniosły jednak żadnych skutków. Pojawiły się natomiast idee odłączenia Słowenii i Chorwacji od Jugosławii¹³.

Rok 1992 był dla prezydenta potwierdzeniem popularności. Ponownie wraz z partią HDZ wygrał on wybory parlamentarne i prezydenckie. Władza w państwie stawała się coraz bardziej autorytarna. Krwawe walki z Serbami, przerwane dopiero pod naciskiem amerykańskiej dyplomacji, operacje zakończone zdobyciem przez Chorwatów Zachodniej Sławonii i Krajiny oraz osta-

---

¹² Najbardziej znanym było „Chwała Bogu, że moja żona nie jest ani Żydówką, ani Serbką”, S. Szczesio, *Franjo Tuđman — ojciec Chorwacji czy autokrata?*, Histmag, www.histmag.org, z dn. 04.03.2007 r., 22.05.2014.

¹³ Więcej na temat rozpadu Jugosławii patrz: W. Walkiewicz, *Jugosławia Państwa sukcesyjne. Historia państw świata XX i XXI wieku*, Warszawa 2009 r.

teczne przyłączenie do niej (już w sposób pokojowy) w 1998 roku Wschodniej Sławonii, pokazały charyzmę przywódcy. Prezydentowi Tudjmanowi obywatele zaczęli przypisywać zawarcie pokoju w byłej Jugosławii. Innego zdania pozostawała jednak wspólnota narodowa. Krytykowano lekceważenie zawartych umów dotyczących między innymi: powrotu serbskich uchodźców, ścigania chorwackich zbrodniarzy wojennych, braku respektowania swobód obywatelskich i praw mniejszości narodowych, wolności mediów. Postępowanie Franjo Tudjmana podważały organizacje międzynarodowe i głowy państw¹⁴. Podupadający na zdrowiu od 1996 roku prezydent Tudjman¹⁵ tracił kontrolę nad Republiką. Pogłębiająca się choroba i całkowite uzależnienie od jego decyzji działań rządu paraliżowały funkcjonowanie państwa. Kiedy w maju 1998 roku zmarł pełniący od 1991 roku funkcję ministra obrony 53 letni Gojko Šušak – tuż po prezydencie Tudjmanie najbardziej wpływową osobistość chorwackiej sceny politycznej, w państwie zapanował chaos. Rosło niezadowolenie społeczeństwa krytykującego wzrost bezrobocia i coraz gorszą sytuację gospodarczą kraju, czego przejawem stał się negatywny stosunek obywateli do władz państwa. Milenijny 2000 rok i dojście do władzy nowego prezydenta – Stjepana Mesića¹⁶ stały się dla Chorwacji i jej obywateli punktem zwrotnym. Proeuropejski kurs przyjęty przez nową głowę państwa sprawił, że wspólnota międzynarodowa zaczęła traktować Chorwację jako istotnego gracza na arenie międzynarodowej. Na umocnienie pozycji dodatkowo wpłynęły wydarzenia w Kosowie i problemy z Serbią. Chorwacja stała się reprezentantem regionu, z jednej strony rozumiejącym i potrafiącym wytłumaczyć podłoże zaistniałych konfliktów,

---

¹⁴ S. Szczesio, *Franjo Tudjman*, dz.cyt.

¹⁵ Franjo Tudjman został ponownie wybrany prezydentem w czerwcu 1997 roku.

¹⁶ Prezydent Franjo Tudjman zmarł 10 grudnia 1999 roku.

z drugiej – krajem starającym się odciąć od związków łączących ją z państwami Bałkanów Zachodnich.

Z Polską, mimo braku wspólnych granic, Chorwację łączy wspólna historia i legendy. Jedną ze starych opowieści Porfirogentona o Białej Chorwacji wskazuje, że praojczyzną plemion chorwackich były Małopolska i Podkarpacie, skąd na początku VI w. wyruszyły plemiona, którym udało się dotrzeć na Półwysep Bałkański. Inna legenda, spisana przez papieża Piusa II, podaje, że wspólną dla Polaków i Chorwatów praojczyzną było terytorium współczesnej Chorwacji, do którego równocześnie dotarły plemiona polskie i czeskie. Historia pokazuje również, że obydwa państwa miały wspólnych władców: Ludwika Węgierskiego z dynastii andegaweńskiej (1370-1382), który panował na olbrzymim terytorium od Wielkopolski aż po Adriatyk, Władysława Warneńczyka z dynastii Jagiellonów (1434-1444), poległego w bitwie z Turkami pod Warną, w oddziałach, którego walczyli Chorwaci, czy królową Jadwigę – wpisaną w płaskorzeźbę zdobiącą srebrno-złoty sarkofag świętego Szymona z XIV w. w kościele w Zadarze¹⁷.

Od niepamiętnych lat studenci i naukowcy obydwu krajów dzielili się swoimi poglądami i spostrzeżeniami. Nie przerwały tego nawet lata 1948-1955, kiedy współpraca Polski z Jugosławią Tity została zawieszona. O pięknie Polski mówili chorwaccy pisarze i uczeni. Tłumacze przekładali dzieła największych Polaków – Mickiewicza, Żeromskiego, Wyspiańskiego, Nałkowskiej na język chorwacki. Polacy zachwycali się natomiast pięknem ziem chorwackich, Księżę Aleksander Sapieha, Maria Dąbrowska nie mogli oprzeć się ich urokowi. Na polskim hymnie – Mazurku Dąbrowskiego wzoruje się chorwacka pieśń patriotyczna „Još Hrvatska ni propala” (Jeszcze Chorwacja nie zginęła), napisana

---

¹⁷ J. Swajdo, *Chorwacja. Praktyczny przewodnik*, 1999 r., s. 10.

w latach 1832-1833. Polski kompozytor Ludomir Rogowski jest autorem hymnu Dubrownika¹⁸.

Ze względu na opisaną powyżej trudną sytuację polityczną w byłej Jugosławii, początek lat 90-tych XX wieku pod względem kontaktów dwustronnych między Polską a Chorwacją cechował się małą intensywnością. Momentem przełomowym w stosunkach między państwami stało się podpisanie 21 kwietnia 1992 roku porozumienia o nawiązaniu stosunków dyplomatycznych. Uchwałą Rady Ministrów RP nr 4/92 strona polska zagwarantowała poszanowanie integralności terytorialnej i nienaruszalność granic Chorwacji oraz zobowiązała się uznać zobowiązania dotyczące rozbrojenia, nierozprzestrzeniania broni jądrowej, bezpieczeństwa i stabilności w regionie. Mniejszościom etnicznym i narodowym zagwarantowała respektowanie podstawowych praw. Na skutek decyzji Prezesa Rady Ministrów Jana Olszewskiego o gotowości Polski do nawiązania z Chorwacją stosunków dwustronnych minister spraw zagranicznych został upoważniony do podpisania porozumień służących rozwojowi stosunków dyplomatycznych¹⁹. 9 kwietnia 1992 roku Krzysztof Skubiszewski ustanowił Ambasadę Rzeczypospolitej Polskiej w Zagrzebiu²⁰. Od połowy 1993 roku w obu stolicach swoje urzędy zaczęli sprawować szefowie misji dyplomatycznych. Pierwszym dyplomatą, reprezentującym interesy Rzeczypospolitej Polskiej w Zagrzebiu, został Wiesław Walkiewicz²¹. W roku 1997 roku jego funkcje przejął ambasador Jerzy Chmielewski, od maja 2003 roku do marca

---

¹⁸ Tamże.

¹⁹ *Uchwała Rady Ministrów RP nr 4/92 w sprawie uznania przez RP Republiki Słowenii i Republiki Chorwacji, Warszawa 21.01.1992r.*, „Zbiór Dokumentów” 1992, nr 1, <http://www.zbiordokumentow.pl>, z dn. 01.03.2007 r., 01.02.2013.

²⁰ *Poradnik inwestora – Chorwacja, Zagrzeb 2002r.*, www.utsa-republike-poljske.htnet.hr, s. 8, 12.01.2014.

²¹ Początkowo funkcje chargé d'affaires Wiesław Walkiewicz pełnił od 9 maja 1992 roku do 13 lipca 1993 roku kiedy to został mianowany Ambasadorem RP w Zagrzebiu.

2007 roku ambasador Kazimierz Kopyra, od października 2008 roku do lipca 2012 roku ambasador Wiesław Tarka. Od 29 stycznia 2013 roku ambasadorem RP w Zagrzebiu jest Maciej Szymański²². W Warszawie urząd ten pełnili kolejno ambasadorzy: Zdenko Karakaš, Nebojša Koharović, Ivan Del Vechio. Od połowy 2013 roku funkcje ambasador Republiki Chorwacji w Polsce przejęła Pani Andrea Bekić²³.

Polsko-chorwacka baza traktatowa uznawana jest za kompletną. Większość umów, sięgających swoimi korzeniami jeszcze zobowiązań zaciągniętych za funkcjonowania byłej Jugosławii, zostało uaktualnionych w oparciu o Porozumienie o sukcesji umów z kwietnia 1995 roku (NN-MU 9/95)²⁴. Znalazły się wśród nich między innymi: Traktat Koncyliacyjno-Arbitrażowy między Polską a Królestwem Serbów, Chorwatów i Słoweńców (Genewa, 18.09.1926r.)²⁵, Porozumienie między Rządem PRL a Rządem FLRJ (Warszawa, 14.11.1955r.), Porozumienie między Rządem PRL a Rządem FLRJ o współpracy w dziedzinie wykorzystania energii jądowej dla celów pokojowych (Warszawa, 04.04.1957r.), Porozumienie o współpracy w dziedzinie ochrony zdrowia (Warszawa, 20.10.1957 r.), Umowa o wzajemnym zwolnieniu z opłat za świadczenia związane z ochroną zdrowia pracowników służby dyplomatycznej i konsularnej (Warszawa, 29.10.1957r.), Umowa o współpracy w dziedzinie polityki społecznej (Warszawa, 16.01.1958r.), Umowa o ubezpieczeniu społecznym (Warsza-

---

²² *Ambasador*, Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Zagrzebiu, www.zagrzeb.msz.gov.pl, 11.01.2014.

²³ *Ambasador*, Ambasada Republiki Chorwacji w Rzeczypospolitej Polskiej, www.mfa.hr, 12.01.2014.

²⁴ *Popis dvostranih međunarodnih ugovora preuzetih sukcesijom*, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Republika Hrvatska, <http://www.mvep.hr/print.aspx?id=227&itemId=106&lang=1>, 11.11.2013.

²⁵ Data podana w nawiasie jest datą podpisania umowy, więcej na temat umów dwustronnych zawartych pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Republiką Chorwacji patrz: *Popis dvostranih međunarodnih ugovora preuzetih sukcesijom*, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Republika Hrvatska.

wa, 16.01.1958r.), Umowa o obrocie prawnym w sprawach cywilnych i karnych (Warszawa, 06.02.1960r.), Porozumienie w sprawie wykonania Umowy o ubezpieczeniu społecznym (Belgrad, 12.11.1961r.), Protokół zmieniający Porozumienie o współpracy naukowo-technicznej między PRL a FLRJ podpisane w Warszawie dnia 14 listopada 1955 roku (Belgrad, 25.03.1965r.), Porozumienie między Rządem PRL a Rządem SFRJ o współpracy i wzajemnej pomocy w sprawach celnych (Warszawa, 09.05.1967r.), Umowa o międzynarodowych przewozach drogowych (Warszawa, 18.12.1969r. – utrata mocy nastąpiła 01.04.1995, zastąpiona Umową z 30.09.1994 roku), Porozumienie między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Rządem Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii o wzajemnym uznawaniu równoważności świadectw szkolnych i dyplomów szkół wyższych, uzyskanych w obu państwach (Belgrad, 15.09.1987r.), Umowa o wieloletniej współpracy w dziedzinie transportu (Warszawa, 25.10.1979r.)²⁶. Wraz z nawiązaniem stosunków dyplomatycznych, w 1992 roku podpisano Porozumienie o współpracy gospodarczej (5.11.1992 r.) oraz stosowną Umową zobowiązano się znieść obowiązek wizowy dla obywateli obydwu Stron (8.12.1992r.). Od 1994 roku do 2013 roku podpisano 31 istotnych dla relacji dwustronnych dokumentów, w tym poza protokołami o współpracy pomiędzy poszczególnymi resortami polsko-chorwackimi, Konwencję konsularną (21.02.1995r.).

Dnia 5 kwietnia 1996 roku w Zagrzebiu między Ministerstwem Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Spraw Zagranicznych Republiki Chorwacji podpisano protokół o współpracy. Został on uchylony z dniem 23 maja 2002 roku i zastąpiony nowym o mocy obowiązującej przez okres trzech lat z automatycznym przedłużeniem na dalsze, dwuletnie okresy,

---

²⁶ Chorwacja, Rynki zagraniczne, www.eimport.pl, z dn. 28.12. 2006 r., 01.02.2013.

jeśli żadna ze stron nie wypowie go na piśmie. W wyżej wymienionym dokumencie umawiające się strony kierowały się zasadami poszanowania suwerenności państwowej, równości praw i nieingerencji w sprawy wewnętrzne. Potwierdzały, że będą popierać i rozwijać nowe formy współpracy i współdziałania między państwami w oparciu o zasady partnerstwa i wzajemnych korzyści. Wskazywały, że we wspólnym interesie leżeć będzie konsekwentna kontynuacja procesu poszerzania Unii Europejskiej o państwa spełniające kryteria niezbędne do uzyskania członkostwa. Wspierając wielostronną współpracę w zakresie zwalczania terroryzmu, podkreślając znaczenie i przydatność dialogu na różnych szczeblach, ustosunkowując się do problemów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania oraz konieczności aktywnego współdziałania w ramach organizacji i udziału w spotkaniach międzynarodowych, z uwzględnieniem organizacji współpracy regionalnej postanowiły, że będą odbywały regularne konsultacje na temat stosunków dwustronnych i zagadnień międzynarodowych. W ramach swoich kompetencji strony zobowiązały się ułatwiać wymianę informacji między instytucjami naukowymi obu państw, które zajmują się problematyką stosunków międzynarodowych²⁷.

Kiedy w 1995 roku zostało podpisane porozumienie z Dayton, kończące konflikt na terenie byłej Jugosławii i zmuszające jego strony (Serbów, Chorwatów i Bośniaków) do wycofania sił zbrojnych poza wyznaczoną, zdemilitaryzowaną strefę, Chorwacja zaczęła opowiadać się za nowym typem prowadzenia polityki zagranicznej. Nadzór nad bezpieczeństwem ludności i prawidłowością w przywracaniu i utrzymywaniu pokoju międzynarodowego na terytorium Republiki sprawowała ONZ. W latach 1992-1995, w ramach operacji ONZ – Przy-

---

²⁷ *Protokół o współpracy między Ministerstwem Spraw Zagranicznych RP a Ministerstwem Spraw Zagranicznych Republiki Chorwacji z dnia 23.05.2002r.*, „Zbiór Dokumentów”, www.zbiordokumentow.pl, s. 117-119.

wrócenia Zaufania w Chorwacji, tzw. UNCRO (*United Nations Confidence Restoration Operation*), stacjonował Polski Batalion Operacyjny POLBAT. Przez jego szeregi przeszło ponad 4 tys. żołnierzy. Pierwszy oficjalny kontakt z Ministerstwem Obrony Chorwacji zrealizowano w listopadzie 1997 roku. Wtedy też wstępnie zostało omówione Porozumienie między Ministerstwem Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej i Ministerstwem Obrony Republiki Chorwacji o współpracy wojskowej. Do jego podpisania doszło rok później, tj. 27 października 1998 roku²⁸. Podstawę prawną współpracy resortów obrony stanowią ponadto Porozumienie między Ministerstwem Obrony Narodowej RP a Ministerstwem Obrony Republiki Chorwacji w sprawie wymiany wczasowej, z dnia 18 kwietnia 2000 roku i Umowa o wzajemnej ochronie informacji niejawnych z 17 września 2003 roku. Każdego roku dochodzi do opracowania planów stanowiących podstawę do współpracy w poszczególnych obszarach i możliwościach dalszej wymiany doświadczeń. Poza kooperacją w misjach wojskowych, polscy i chorwaccy żołnierze prowadzą współpracę między Inspektoratem Wsparcia Sił Zbrojnych z Dowództwem Wsparcia Sił Zbrojnych Republiki Chorwacji oraz wymianę szkoleniową między uczelniami wojskowymi²⁹.

Ważnym przedsięwzięciem, którego korzenie sięgają czasów Inicjatywy Czworostronnej – *Quadrangone*³⁰, przyczyniającym się do odnowienia kontak-

---

²⁸ M. Czaplinski, *Stosunki Polski z państwami b. Jugosławii i Albanii*, „Sprawy międzynarodowe”, 1997 r., s. 4.

²⁹ Zespół prasowy SGWP, *Wizyta Szefa Sztabu Generalnego Republiki Chorwacji*, z dn. 05.09.2012 r., http://www.sgwp.wp.mil.pl/pl/1_816.html, 15.10.2014.

³⁰ *Inicjatywę Środkowoeuropejską Quadrangone* powołały w Budapeszcie, w 1989 roku cztery państwa: Austria, Jugosławia, Węgry i Włochy. W 1990 roku przyłączyła do nich Czechosłowacja, co sprawiło, że nazwa uległa zmianie na *Pentagonalne*, a w 1991 roku, tj. po przystąpieniu Polski na *Hexagonalne*. Na skutek rozpadu Jugosławii i podziału Czechosłowacji doszło do zmiany składu inicjatywy. Od roku 1992 przyjęta została obecnie obowiązująca nazwa Inicjatywa Środkowoeuropejska – IŚE. Inicjatorem współpracy były Włochy, według których IŚE miała

tów z pozostałymi państwami europejskimi stała się Inicjatywa Środkowoeuropejska (IŚE). Kroki podejmowane w jej ramach uznawane były za pierwszą fazę stosunków pomiędzy Polską a Chorwacją. Podstawowym celem Inicjatywy określono współpracę na rzecz spójności zjednoczonej Europy bez podziałów, które mogłyby wynikać choćby z euroatlantyckich strategii poszerzenia, czy też z powiększających się różnic i nierówności w gospodarce i rozwoju państw. Restrukturyzacja IŚE z listopada 2007 roku przyczyniła się do pogłębienia współpracy regionalnej i wsparcia rozwoju państw nieunijnych. Stała się pomocna w zakresie wymiany doświadczeń i przeprowadzaniu konkretnych projektów współpracy. Cele ugrupowania, przyjmujące za niezbędne pogłębienie spójności regionalnej, zacieśnianie współpracy między członkami niezależnie od ich postępów w procesie integracji europejskiej, dążenie do ustanowienia praktycznej i instytucjonalnej współpracy IŚE z Unią Europejską, a także udział w projektach finansowanych z funduszy unijnych³¹ stanowiły dla państw członkowskich doskonałą okazję do zacieśnienia współpracy i określenia wspólnych interesów, co znalazło swoje odzwierciedlenie również w kontaktach polsko-chorwackich³².

---

wypełnić lukę powstałą po rozpadzie bloku wschodniego i zapobiec ewentualnej hegemonii Niemiec w Europie Środkowej. Miała także przyczynić się do lepszego rozwoju gospodarczego, który ułatwiałby państwom postkomunistycznym rozwój współpracy z Zachodem. Celem IŚE jest umacnianie spójności Europy, jej politycznej, gospodarczej i społecznej stabilności oraz bezpieczeństwa. Głównymi organami IŚE są coroczne spotkania szefów rządów oraz spotkania ministrów spraw zagranicznych. Obecnie członkami IŚE jest osiemnaście państw: Albania, Austria, Białoruś, Bośnia i Hercegowina, Bułgaria, Czarnogóra, Chorwacja, Czechy, Macedonia, Mołdowa, Polska, Rumunia, Serbia, Słowacja, Słowenia, Ukraina, Węgry i Włochy. *O Inicjatywie Środkowoeuropejskiej*, <http://www.senat.gov.pl/kontakty-miedzyparlamentarne/stale-delegacje-do-zgromadzen-miedzyparlamentarnych/zgromadzenie-parlamentarne-inicjatywy-rodkowoeuropejskiej/>, 22.12.2013.

³¹ Tamże.

³² Podstawowe działania, jak współpraca ekonomiczna i techniczna, rozwijanie infrastruktury transportowej, telekomunikacyjnej, energetycznej, umacnianie instytucji demokratycznych, przestrzeganie praw człowieka, zwalczanie zorganizowanej przestępczości, współpraca w ramach nauki, kultury i edukacji, konsultacje polityczne zostały od samego początku podjęte

Proeuropejskie nastawienie prezydenta Stjepana Mesića sprawiło, że kalendarz spotkań polsko-chorwackich, zarówno na szczeblu prezydenckim, jak i ministerialnym, parlamentarnym uległ wypełnieniu. Do pierwszego oficjalnego spotkania prezydentów Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Chorwacji doszło w czerwcu 2000 roku. Z dwudniową wizytą do Warszawy przybył prezydent Republiki Chorwacji S. Mesić. Spotkanie ocenione zostało jako dobry początek dla dalszej współpracy, w tym dla pogłębienia kontaktów politycznych na wszystkich szczeblach rządowych, turystycznych, kulturalnych oraz międzyludzkich. Podczas kolejnych spotkań prezydenckich zwracano uwagę na potrzebę pogłębiania i pomyślnego rozwijania stosunków między państwami. Dyskusje odnosiły się głównie do sytuacji w regionie, kwestii bilateralnych, polityki zagranicznej. Strona polska wielokrotnie wyrażała swoje poparcie dla europejskich i euroatlantyckich aspiracji Chorwacji, czego wyrazem był choćby udział prezydenta A. Kwaśniewskiego na zaprzysiężeniu prezydenta Chorwacji S. Mesića na drugą kadencję, dnia 18 lutego 2005 roku w Zagrzebiu³³. Przez kolejne lata dochodziło do dalszej intensyfikacji spotkań na wszystkich szczeblach. Zacieśnienie współpracy polsko-chorwackiej znajdowało swoje odzwierciedlenie w ilości spotkań i prowadzonych konsultacji, tak na szczeblu oficjalnym, jak i prywatnym. W 2010 roku prezydent Lech Kaczyński brał udział w inauguracji przejścia władzy przez nową głowę państwa chorwackiego – Ivo Josipovića (Zagrzeb, 18.02.2010r.). W maju 2011 roku premier Donald Tusk, podczas wizyty u chorwackiej premier Jadranki Kosor, zobowiązał się udzielić wsparcia w zakresie doprowadzenia do finalizacji rozmów o akcesji Republiki Chorwacji do Unii Europejskiej. Kolejne ze spotkań, które miało miejsce w lipcu

---

przez Strony Polską i Chorwacką. *Inicjatywa Środkowoeuropejska*, Youth Forum, www.yforum.pl, więcej patrz: www.ceinet.org.

³³ Kwaśniewski uczestniczył w zaprzysiężeniu Mesića, www.rojewo.bydgoszcz.com, z dn. 20.02.2005 r., 12.02.2013.

2011 roku, w trakcie którego premierzy Polski i Chorwacji podali do wiadomości opinii publicznej informację o oddaniu do opracowania tekstu chorwackiej umowy akcesyjnej, przeszło do historii w kontaktach dwustronnych. Podobnie jak 9 grudnia 2011 roku, kiedy w trakcie polskiej prezydencji w Unii Europejskiej, w Warszawie stronie chorwackiej przedłożono do podpisu Traktat akcesyjny. Od 1 lipca 2013 roku Chorwacja stała się członkiem Unii Europejskiej. Polskiej stronie zawdzięcza nie tylko wsparcie w okresie przedakcesyjnym, ale i pomoc ekspercką, którą uzyskuje w dalszym ciągu, odnoszącą się do funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości oraz pozyskiwania funduszy unijnych³⁴.

Relacje polityczne pomiędzy Polską a Chorwacją utrzymywane są na dobrym poziomie. Wśród najważniejszych Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP wskazuje m.in. na wizyty premiera D. Tuska na konferencji *Croatia Summit* (w latach 2010-2012 r.), marszałka Senatu B. Borusewicza i minister rozwoju regionalnego E. Bieńkowskiej w Chorwacji (13-16 maja 2012 r.), premiera Z. Milanovića podczas spotkania premierów Polska-Europa Środkowa-Chiny (26 kwietnia 2012 r.), prezydenta Republiki Chorwacji I. Josipovića (23-25.09.2011 r.), premier J. Kosor w trakcie Katowickiego Forum Gospodarczego (maj 2011 r.), czy obchodów 70. rocznicy wybuchu II wojny światowej (wrzesień 2009 r.), ministra spraw zagranicznych G. Jandrokovića w Bydgoszczy (3.10.2011 r.)³⁵.

---

³⁴ Przykładowo Minister Sprawiedliwości Krzysztof Kwiatkowski, na zaproszenie chorwackiego Ministra Sprawiedliwości Ivana Šimonovića przebywał z wizytą oficjalną w Zagrzebiu, w czerwcu 2010 roku. Spotkał się on również z Prokuratorem Generalnym Republiki Chorwacji Mladenem Bandićem oraz Prezesem tamtejszego Sądu Najwyższego Branko Hrvatinem. Była to trzecia wizyta i spotkanie przedstawicieli resortów sprawiedliwości Polski i Chorwacji w przeciągu roku, poświęcone m.in. funkcjonowaniu wymiaru sprawiedliwości i zagadnieniom odnoszącym się do przygotowań Chorwacji do członkostwa w Unii.

³⁵ *Polsko-chorwackie stosunki dwustronne*, Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP, http://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/europa/stosunki_z_panstwami_europy/chorwacja?printMode=true, 12.01.2014.

Intensywna współpraca z administracją chorwacką trwa od 2010 roku. W jej ramach dochodzi do regularnych spotkań z przedstawicielami chorwackiego rządu. Za istotne uważać można wydarzenie z lutego 2011 roku, kiedy Elżbieta Bieńkowska wraz z wicepremierem Chorwacji – Bożidarem Pankrećićem podpisała Porozumienie o współpracy między Ministerstwem Rozwoju Regionalnego RP a Ministerstwem Rozwoju Regionalnego, Leśnictwa i Gospodarki Wodnej Chorwacji. Znaczące dla dwustronnej współpracy są także projekty współpracy bliźniaczej, w ramach których polscy eksperci przekazują wiedzę dotyczącą przystosowania administracji chorwackiej do procesu pozyskiwania oraz wydatkowania funduszy unijnych. Podczas trwających kilkanaście miesięcy prac, w ramach projektów, opracowane zostały rozwiązania dla przyszłego programu operacyjnego pod nazwą „Rozwój potencjału administracyjnego”. Efektem projektu stało się ponadto opracowanie analizy potrzeb szkoleniowych wraz z opisem kwalifikacji na poszczególnych stanowiskach³⁶.

Polska to dla Chorwacji ważny partner strategiczny – dnia 1 lutego 2010 roku powołano w Krakowie Polsko-Chorwacką Izbę Przemysłowo-Handlową, zrzeszającą ponad trzydziestu przedsiębiorców z obydwu krajów³⁷. Inwestorzy cenią również spotkania odbywające się w ramach Polsko-Chorwackiego Forum Gospodarczego. Współpraca inwestycyjna pomiędzy krajami, prezydencja Polski w Radzie UE niejednokrotnie stanowiły podłoże dla spotkań wicepremiera, ministra gospodarki Waldemara Pawlaka w Chorwacji. Podczas jednego z nich zwrócono uwagę na fakt, że *położenie geograficzne obu państw może ułatwić budowę korytarza transportowego znad Adriatyku do Europy Środkowej*. Potrzeba stworzenia europejskich połączeń gospodarczych północ-

---

³⁶ Wizyta minister Elżbiety Bieńkowskiej w Chorwacji, www.mrr.gov.pl, z dn. 14.05.2012 r., 19.01.2014.

³⁷ Więcej na temat na oficjalnej stronie Polsko-Chorwackiej Izby Przemysłowo-Handlowej, <http://www.pchiph.pl>.

południe, m.in. w zakresie energetyki, czy infrastruktury transportowej stała się od tego momentu kwestią podnoszoną wielokrotnie³⁸. O jej istocie świadczą m.in. cykl konferencji eksperckich poświęconych Środkowoeuropejskiemu Korytarzowi Transportowemu CETC ROUTE 65 (Wrocław-Rijeka-Bruksela), objętych patronatem honorowym najwyższych przedstawicieli ministerstw rozwoju regionalnego, transportu, budownictwa i gospodarki morskiej, a także ministerstw spraw zagranicznych obu stron³⁹.

Inną okazję do spotkań pomiędzy przedstawicielami Chorwacji i Polski stanowić mogą uroczystości o charakterze jubileuszowym. Jedną z nich było spotkanie pomiędzy prezydentem miasta Zagrzebia Milanem Bandićem i prezydent miasta stołecznego Warszawy Hanną Gronkiewicz-Waltz przy okazji obchodów Święta Narodowego Republiki Chorwacji. Przygotowano wówczas i podpisano Umowę o współpracy między Warszawą a Zagrzebiem. Podobną, naznaczoną już długoletnią tradycją umowę o współpracy podpisano z Krakowem dnia 3 kwietnia 1975 roku. Współpraca ma służyć przede wszystkim wymianie doświadczeń, promocji miast, ich obywateli a także przyczyniać się do ułatwienia pozyskiwania funduszy europejskich, przede wszystkim na projekty związane z miejską infrastrukturą komunalną, komunikacją miejską, ekologią, kulturą i rozwojem sportu⁴⁰.

25 kwietnia 2013 roku we Wrocławiu powstało Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Chorwackiej, za którego najważniejsze cele uznano: promocję Chorwacji w Polsce, nauczanie języka chorwackiego, czy pomoc obywatelom polskim w podejmowaniu działalności gospodarczej na terenie Republiki Chorwacji.

---

³⁸ Wicepremier Pawlak z wizytą w Zagrzebiu, Ministerstwo Gospodarki, www.mg.gov.pl, z dn. 17.02.2011 r., 19.01.2014.

³⁹ Więcej na temat cyklu Konferencji na stronie oficjalnej *Central European Transport Corridor CETC ROUTE65*, www.cetc.pl.

⁴⁰ Spotkanie Milana Bandića i Hanny Gronkiewicz-Waltz, Warszawa, <http://pl.mfa.hr/InfoPopup.aspx?mv=2397&pr=t&id=12808>, 20.06.2011.

O dobre imię kraju, promocję jego gospodarki, kultury i sztuki na terenie Polski dbają konsulowie honorowi powołani w Białymstoku, Bydgoszczy, Krakowie, Poznaniu⁴¹.

Dwustronna współpraca gospodarcza pomiędzy Polską a Chorwacją ma długą tradycję, sięgającą jeszcze okresu SFRJ. W 1990 roku Chorwacja pod względem wielkości wymiany handlowej z Polską zajmowała drugie miejsce wśród jugosłowiańskich republik. Utrzymywane na wysokim poziomie kontakty zakłócone zostały jednak działaniami wojennymi w byłej SFRJ. Produkcja chorwacka na początku lat 90-tych uległa obniżeniu o około 50% w stosunku do okresu przed wybuchem wojny. Liczba bezrobotnych przekraczała 200 tys. osób, a PKB był o około 40% niższy niż w 1990 roku. Jako jedyny pozytywny wskaźnik można było wymienić dodatni bilans płatniczy. W latach 1989 i 1990 polsko-chorwackie obroty handlowe wynosiły odpowiednio 164 mln USD i 152 mln USD⁴². W kolejnych, tj. 1991-1993, nastąpiło załamanie obrotów. Polska była eksporterem wyrobów przemysłu hutniczego i chemicznego, żywego bydła i mięsa. Eksport wynosił wówczas 24 mln USD. Importowaliśmy głównie surowce i półprodukty dla przemysłu spożywczego: wina i wermuty, wyroby przemysłu papierniczego, motoryzacyjnego oraz maszyny na łączną sumę 39 mln USD. Przez dziewięć miesięcy, od momentu uzyskania przez Chorwację niepodległości, obroty towarowe kształtowały się na poziomie 44,4 mln USD, pomimo faktu, że polski import z Chorwacji zmniejszył się o 38% w porównaniu z rokiem wcześniejszym (24 mln USD), a import towarów chorwackich wyniósł 22,9 mln USD⁴³. 5 listopada 1992 roku w Warszawie została podpisana Umowa o współpracy gospodarczej, która przyjęła charakter generalny (weszła w życie

---

⁴¹ *Konsulaty*, www.msz.gov.pl, 12.04.2014.

⁴² Ambasada RP w Zagrzebiu, *Sprawozdanie za rok 1997*, Zagrzeb 09.03.1998 r., s. 20.

⁴³ ZOL, *Czas na rozwijanie wspólnych interesów*, Nowa Europa, z dn. 11.06.1992 r.

dopiero 29 kwietnia 1994 roku). Analogiczne umowy podpisano wcześniej m.in. z: Węgrami, Austrią, Rosją, Chinami czy Sudanem. Kolejne przygotowano dla Bułgarii i Egiptu. Według chorwackiego wiceministra ds. współpracy gospodarczej z zagranicą w Ministerstwie Turystyki i Handlu Chorwacji porozumienia sprawiły, że nastąpił zauważalny wzrost eksportu. W kolejnych latach, za sprawą podpisanej w 1994 roku umowy o współpracy, starano się kojarzyć partnerów obu stron i wspierać ich starania o nawiązanie współpracy dwustronnej. Zainteresowaniem cieszyły się przede wszystkim: turystyka, połączenia lotnicze, przetwórstwo rybne⁴⁴. W 1994 roku pomiędzy Ministerstwami Transportu i Gospodarki doszło również do podpisania Umowy o międzynarodowych przewozach drogowych oraz Umowy o cywilnej komunikacji lotniczej. W październiku 1994 roku, podczas wizyty chorwackiego ministra finansów, podpisana została umowa o unikaniu podwójnego opodatkowania. W roku 2000 weszła w życie istotna, bo przewidująca ulgi podatkowe i celne – Ustawa o wspieraniu inwestycji⁴⁵. W ramach polsko-chorwackiej umowy i aktywizacji współpracy organizowano na terytoriach obu państw imprezy promocyjne, targi, spotkania świata biznesu. Nie pominięto również rolniczych aspektów współpracy. Od 1995 roku w życie weszły rządowe umowy o współpracy w dziedzinie weterynarii i ochrony roślin oraz resortowa umowa o współpracy w dziedzinie rolnictwa i gospodarki żywnościowej⁴⁶.

Mniej oficjalny aczkolwiek równie charakter miały spotkania prezydentów inaugurujące otwarcie nowej fabryki producenta „Vegety” – Podravki w Kostrzynie nad Odrą w październiku 2000 roku, czy fabryki leków Pliva⁴⁷

---

⁴⁴ A. Górski, *Krok na długiej drodze*, „Nowa Europa”, z dn. 09.03.1994 r.

⁴⁵ *Polska-Chorwacja- nowe perspektywy współpracy*, „Przegląd Rządowy”, Nr 8-9,1996, s. 87.

⁴⁶ Tamże.

⁴⁷ Firma farmaceutyczna Pliva swoją obecność na polskim rynku datuje już na 1998 rok. W 2006 roku powołała własny Ośrodek Badawczo-Rozwojowy w Krakowie. W tym samym roku

w Krakowie. Wspólnym spotkaniem premierów, ministrów spraw zagranicznych czy marszałków Sejmu przyświecał podstawowy cel, którym było zjednanie sobie stron i nawiązanie jak najlepszych kontaktów. Do ważniejszych spotkań należały te, podczas których podpisano m.in. międzyrządową Umowę o transporcie morskim (2001 r.), czy Umowę o wolnym handlu (2002 r.).

W wymianie towarowej notowano wzrost obrotów. Do najważniejszych towarów w polskim eksporcie do Chorwacji należały: meble, papier i wyroby papiernicze, wyroby hutnicze i konstrukcje stalowe, samochody osobowe, ogumienie, wyroby cukiernicze, kosmetyki, bydło, drewno, artykuły spożywcze. W imporcie przeważały: farmaceutyki, wina i napoje alkoholowe, łódzie i jachty, wyroby i folia z aluminium, gaz, papier, koncentraty spożywcze, meble, cement, glazura⁴⁸. Wszelkie przejawy izolacji państwa chorwackiego przewyciężone zostały wraz z podpisaniem w 2001 roku Umowy o wolnym handlu i zbliżeniem Chorwacji do CEFTA w roku 2002. Umowa o wolnym handlu weszła w życie w 2002 roku i jako główne założenie wniosła zerowe stawki celne na towary przemysłowe i koncesje na niektóre artykuły rolno-spożywcze. Stwarzała ona bardzo dobre warunki dla dynamizacji obrotów między krajami, które wymagały zaangażowania ze strony obu państw – podkreślały polska i chorwacka wiceminister gospodarki. Obroty handlowe z Chorwacją stanowiły w roku podpisania umowy niecały jeden procent wszystkich, zagranicznych obrotów handlowych Polski. Polsko-chorwackie obroty towarowe wyniosły 100,7 mln USD i były zbliżone do poziomu z 1999 roku (wzrost o 3,6%), przy czym saldo wymiany towarowej było dodatnie dla Polski (44,5 mln USD). Polski

---

Pliva została przejęta przez amerykańską firmę Barr Pharmaceuticals, która to, w grudniu 2008 roku została przejęta przez izraelską firmę farmaceutyczną Teva Pharmaceuticals. *Dwustronna współpraca gospodarcza*,

<http://www.informatorekonomiczny.msz.gov.pl/pl/europa/chorwacja/?printMode=true>,
3.05.2013.

⁴⁸ A. Orzelska, *Europa Środkowo-Wschodnia 2001-2002*, Warszawa 2004, s.73.

eksport wzrósł w 2000 roku o 34,5% w stosunku do roku 1999 i osiągnął wartość 72,6 mln USD, a import zmalał o 35% i wynosił 28,1 mln USD. Jak podawało polskie Ministerstwo Gospodarki, tak poważny spadek dostaw eksportowych z Chorwacji do Polski wynikał z uruchomienia w Polsce produkcji Vegety i zup w proszku znanej firmy Podravka⁴⁹.

Od momentu, gdy Polska wstąpiła do Unii Europejskiej, zostały wprowadzone istotne zmiany prawne w relacjach handlowych z państwami Bałkanów Zachodnich. W związku z procesem dostosowywania podstaw traktatowych współpracy gospodarczej z krajami trzecimi, w tym z Albanią, Bośnią i Hercegowiną, Chorwacją, Macedonią, Serbią i Czarnogórą do wymogów wspólnej polityki handlowej UE, Polska wypowiedziała bilateralne umowy o współpracy gospodarczej i handlowej z tymi państwami. Z Chorwacją, między innymi Umowę międzyrządową o współpracy gospodarczej, z dnia 5 listopada 1992 roku oraz Środkowoeuropejską Umowę o Wolnym Handlu (CEFTA). Przyjęcie przez Polskę regulacji wspólnotowych miało duże znaczenie dla rozwoju bilateralnej współpracy gospodarczej. Spowodowało otwarcie rynku polskiego na bezcłowy import większości produktów z tych krajów. W roku 2000 Unia Europejska, Rozporządzeniem Rady (WE) nr 2007/2000 z dnia 18.09.2000 r. z późniejszymi zmianami, wprowadziła nadzwyczajne środki handlowe dla krajów uczestniczących w Procesie Stabilizacji i Stowarzyszenia. Na ich podstawie, produkty pochodzące z Republiki Chorwacji i pozostałych państw Bałkanów Zachodnich zostały dopuszczone do przewozu na teren Wspólnoty bez ograniczeń ilościowych lub środków o skutku równoważnym. Zostały również zwolnione od ceł i opłat o skutku równoważnym. Na niektóre importowane produkty zostały ustanowione kontyngenty taryfowe. W związku z rozszerze-

---

⁴⁹ Polska podpisała z Chorwacją umowę o wolnym handlu, www.money.pl z dn. 02.03.2007 r., 12.02.2014.

niem Unii Europejskiej, które nastąpiło 1 maja 2004 roku, zawarty został Protokół do Umowy o Stabilizacji i Stowarzyszeniu (SAA) z Republiką Chorwacji. Rozciągał on postanowienia tej Umowy na nowe Państwa członkowskie. Od 1 maja 2004 roku, do czasu wejścia w życie umowy SAA polskie relacje z Chorwacją regulowane były przez Przejściową Umowę Handlową Unia Europejska – Republika Chorwacji, podpisaną 29 października 2000 roku. Umowa ta zapewniała wolny, bezcłowy dostęp do rynku unijnego dla towarów pochodzących z Chorwacji⁵⁰. Otwieranie chorwackiego rynku na towary pochodzące z państw Unii następowało stopniowo. Do 2007 roku Chorwacja znosiła cła na towary rolno-spożywcze importowane z Unii, bez ograniczeń ilościowych⁵¹. Lata 2004-2008 pod względem obrotów handlowych, które uległy dwukrotnemu wzrostowi w porównaniu do lat wcześniejszych, oceniane są bardzo dobrze. W 2011 roku wartość dwustronnych obrotów handlowych kształtowała się na poziomie 430, 5 mln EUR (polski eksport 322,1 mln EUR, wzrost o 21,3%, import z Chorwacji 108,4 mln EUR, wzrost o 29%)⁵². Warty uwagi jest fakt, że chorwackie firmy zainteresowane są rynkiem polskim. Zgodnie z danymi Ministerstwa Gospodarki RP zainwestowały one w Polsce ponad 142 mln EUR. Dla porównania, polskie firmy zainwestowały w Chorwacji 69,3 mln EUR i w rankingu krajów inwestorów w Chorwacji znalazły się na 21 miejscu⁵³.

Dane przedstawione przez polskie Ministerstwo Gospodarki pokazują, że wartość obrotów towarowych w polsko-chorwackiej wymianie handlowej za

---

⁵⁰ Wyjątek stanowiły młoda wołowina, wina, ryby i przetwory rybne na które utrzymane zostały kwoty taryfowe.

⁵¹ *Podsumowanie pierwszego roku członkostwa Polski w Unii Europejskiej*, Warszawa, czerwiec 2005r., Ministerstwo Gospodarki i Pracy, www.kprm.gov.pl, z dn. 2007.03.02, 02.03.2007.

⁵² *Współpraca gospodarcza, Polsko-Chorwackie stosunki dwustronne*, http://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/europa/stosunki_z_panstwami_europy/chorwacja?printMode=true, 12.12.2013.

⁵³ *Wymiana towarowa z zagranicą*, „Biuletyn Informacyjny” Nr 2, 2013 rok, Zagrzeb, październik 2013 r.

2012 rok uległa spadkowi i wynosiła 390,5 mln EUR. Polski eksport zmalał w porównaniu do roku wcześniejszego i stanowił 305,2 mln EUR. Import również uległ obniżeniu i kształtował się na poziomie 85,3 mln euro. Obroty w 2012 roku stanowiły 90,7% obrotów z roku poprzedniego. Chorwacja znalazła się na 46 miejscu wśród odbiorców polskich towarów, tj. m.in. za Serbią, Zjednoczonymi Emiratami Arabskimi i Izraelem, ale przed Arabią Saudyjską, Algierią i Cyprzem. Dane chorwackiego Urzędu Statystyki za 2012 rok wskazywały, że prawie połowa wartości polskiego eksportu do Chorwacji przypada na dwadzieścia największych wartościowo pozycji towarowych. Za najbardziej rentowne, stanowiące około 10% wartości eksportu uważane są nowe opony z kauczuku wulkanizowanego i artykuły higieniczne dla kobiet i niemowląt. Dużym popytem cieszą się także leki i folia aluminiowa⁵⁴. Od 1 lipca 2013 roku polsko-chorwackie stosunki gospodarcze regulują postanowienia Traktatu Akcesyjnego, jednakowe dla państw członkowskich Unii Europejskiej. Polska posiada również zawarte z Chorwacją umowy bilateralne, których nie obejmują kompetencje Wspólnoty, a które posiadają istotny wpływ na polsko-chorwacką współpracę gospodarczą⁵⁵. Pozytywny trend w stosunkach gospodarczych polsko-chorwackich został zachowany. Dane za 2013 rok wskazują, że wartość polskiego eksportu do Chorwacji wynosiła 178,6 mln EUR. Wśród krajów unijnych prowadzących wymianę handlową z Republiką Chorwacji Polska znalazła

---

⁵⁴ *Dwustronna współpraca gospodarcza*, Informator ekonomiczny MSZ, <http://www.informatorekonomiczny.msz.gov.pl/pl/europa/chorwacja/?printMode=true>, 12.12.2013.

⁵⁵ Mowa tu m.in. o następujących umowach o: unikaniu podwójnego opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku, międzynarodowych przewozach drogowych osób i ładunków, w sprawie wzajemnego popierania i ochrony inwestycji, współpracy w dziedzinie ochrony roślin, współpracy w dziedzinie weterynarii, współpracy w dziedzinie turystyki, cywilnej komunikacji lotniczej, transporcie morskim. Więcej na temat: *Dwustronna współpraca gospodarcza*, Informator ekonomiczny MSZ, <http://www.informatorekonomiczny.msz.gov.pl/pl/europa/chorwacja/?printMode=true>, 15.10.2014.

się na siódmej pozycji⁵⁶. Wśród towarów najczęściej eksportowanych z Polski dominują niezmiennie od 2010 roku: opony, artykuły higieniczno-sanitarne, do użytku domowego i szpitalnego, przetwory spożywcze, słodyczne, sztaby i pręty walcowane, bydło żywe, meble i ich części i inne⁵⁷. Wśród największych wartościowo grup towarów w polskim imporcie z Chorwacji znajdują się: leki dla celów terapeutycznych, folia aluminiowa, stelaże pod materace, artykuły pościelowe, ubrania wizytowe, transformatory elektryczne⁵⁸. Dobre jakościowo towary i konkurencyjne ceny poparte dobrą kampanią promocyjną mogą stanowić okazję do dalszego rozwoju i pogłębiania obustronnych stosunków gospodarczych oraz zwiększenia wymiany handlowej pomiędzy krajami w dłuższej perspektywie czasowej.

Polakom Chorwacja najczęściej kojarzy się jednak z wakacjami. Najbardziej dochodowym dla strony chorwackiej obszarem, poza bezpośrednimi, zagranicznymi inwestycjami pozostaje właśnie turystyka. Chorwacja od zawsze była i nadal jest atrakcyjnym regionem turystycznym. To kraj z pogranicza wielu kultur i religii. Swój wpływ na jej terenie zaznaczają kultury zachodnioeuropejska, śródziemnomorska i słowiańska. Takim przykładem pomieszania wpływów włoskich, słowiańskich i greckich jest m.in. średniowieczny Dubrownik z przepiękną starówką, określany jako perła Chorwacji. Oprócz Dubrownika w Chorwacji nie brak innych, pięknych miast z cennymi zabytkami kultury i zabytkami historycznymi. Wśród nich na uwagę zasługują znajdujące się pod ochroną UNESCO: Pałac Dioklecjana w Splicie, starówka w Trogirze, katedra w Szybeniku i wspomniany Dubrownik.

---

⁵⁶ *Wymiana towarowa z zagranicą*, „Biuletyn Informacyjny” Nr 2, 2013 rok, WPHI, październik 2013.

⁵⁷ *Broszura informacyjna Eksportera po rynku Republiki Chorwacji*, Współpraca gospodarcza Polski z Republiką Chorwacji, Warszawa 2012 r., s. 2.

⁵⁸ Tamże, s. 3.

Turystyka jest najważniejszą gałęzią gospodarki chorwackiej, stąd władze na wszystkich szczeblach przykładają do niej tak dużą wagę. Po 1991 roku nastąpiło kilkuletnie osłabienie w wymianie turystycznej, ale dzięki odpowiedniemu podejściu władz i umiejętnej zachęcie ze strony obywateli kraju do Chorwacji znów zjeżdżają tłumy turystów. Dla wielu mieszkańców chorwackiego wybrzeża turystyka stanowi jedyne źródło dochodu. Już w 1992 roku pomiędzy rządem polskim a rządami Republiki Słowenii i Chorwacji zawarte zostały porozumienia o ruchu bezwizowym. *Obywatele polscy mogą przebywać na terytoriach tych państw bez wizy przez okres nie dłuższy niż trzy miesiące* donosiło polskie MSZ w grudniu 1992 roku. Tymi samymi zasadami zostali objęci obywatele Słowenii i Chorwacji przybywający do Polski z ważnymi paszportami. *Obowiązek uzyskania wizy jest utrzymany w stosunku do osób, które mają zamiar wyjechać z Polski do Słowenii lub Chorwacji, albo z tych państw do Polski, w celach zarobkowych lub na czas dłuższy niż trzy miesiące* – informowało dalej MSZ⁵⁹. Dodatkowym atutem było podpisanie w Zagrzebiu 30 września 1994 roku Umowy międzyrządowej o międzynarodowych przewozach drogowych osób i ładunków⁶⁰.

W 1994 roku wybrzeże Adriatyku odwiedziło 3,5 mln turystów, wśród nich jednak zaledwie 17 tys. Polaków. Dla porównania Czechów było aż 450 tys.⁶¹. Globalne wpływy Chorwacji z turystyki osiągnęły w 1994 roku wartość ok. 1,4 mld USD, w 1990 roku stanowiły 1,7 mld USD, a w 1993 roku tylko 832 mln. Najwięcej, bo 40 tys. turystów z Polski było w 1990 roku. Rok później już tylko 4 tys. W pierwszym kwartale 1996 roku Chorwację zwiedziło tylko 855

---

⁵⁹ *Bez wiz do Słowenii i Chorwacji*, „Życie codzienne”, z dn. 22.12.1992 r.

⁶⁰ *Chorwacja-Polska. Umowa o międzynarodowych przewozach drogowych osób i ładunków*, Zagrzeb 1994, Akty Prawa Obowiązujące, Lex, z dn. 14.01.2005 r.

⁶¹ *Krawat przyszedł z Chorwacji*, „Gazeta Wyborcza”, z dn. 14.02.1995 r.,

Polaków⁶², co spowodowane było m.in. doniesieniami prasowymi o złej sytuacji w kraju i zagrożeniu bezpieczeństwa turystów. Przykładowo, 8 sierpnia 1995 roku w „Expresie Wieczoru” można było przeczytać, że *co drugi turysta rezygnuje z wyjazdu do Chorwacji, a z samej Chorwacji napływają sprzeczne informacje. MSZ dalej nie przedstawił oficjalnego stanowiska, czy polscy turyści mogą odpoczywać nad Adriatykiem*⁶³. Loty Polskich Linii Lotniczych LOT do Chorwacji również zostały zniesione. Wraz z końcem wojny na Bałkanach i unormowaniem sytuacji politycznej, na co wpływ miało również podpisanie Układu Pokojowego z Dayton, sytuacja zaczęła się zmieniać, a Chorwacja – ponownie stanowić atrakcyjną propozycję turystyczną.

Dnia 18 maja 1996 roku, Polska i Chorwacja podpisały w Zagrzebiu Umowę o współpracy w dziedzinie turystyki⁶⁴. Zgodnie z zawartym na okres pięciu lat porozumieniem przewidziano m.in. tworzenie spółek z udziałem kapitału zagranicznego, wspólne inwestycje w turystyce, wymianę specjalistów, organizowanie wystaw i targów. Dzięki umowie możliwe stały się ponadto wymiany bezdewizowe. Obydwie strony zobowiązały się do utworzenia Narodowych Ośrodków Informacji Turystycznej⁶⁵. Przychody z turystyki międzynarodowej w strukturze PKB w 1999 roku stanowiły 12,4%, a ich udział w eksporcie Chorwacji ogółem stanowił odpowiednio 31%⁶⁶. W 1999 roku Chorwację odwiedziło 3,443 mln zagranicznych turystów. Wśród nich było 130 tys. turystów z Polski, co uplasowało ich na siódmym miejscu. Według oceny WTO międzynarodowy ruch turystyczny stanowił 664 mln turystów, a przychody

---

⁶² Powrót nad Adriatyk, „Gazeta Wyborcza”, z dn. 20.05.1996 r.

⁶³ Co drugi turysta rezygnuje z wyjazdu do Chorwacji, „Expres Wieczoru”, z dn. 08.08.1995 r.

⁶⁴ Popis međunarodnih ugovora i međunarodnih akata sklopljenih između Republike Hrvatske i Republike Poljske, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republika Hrvatska, http://www.mvep.hr/print.aspx?id=2_27&itemId=106&lang=1, 12.01.2014.

⁶⁵ Powrót nad Adriatyk, „Gazeta Wyborcza”, z dn. 20.05.1996 r.

⁶⁶ B. Borkowska, *Poradnik eksportera i inwestora, Chorwacja*, Zagrzeb 2002, s.72.

z niego wynosiły 455 mld USD⁶⁷. W porównaniu do roku 1998 nastąpił spadek wyjazdów o 16%. Liczba noclegów uległa zmniejszeniu o 18%. Przyczyną spadku zainteresowania turystów wybrzeżem adriatyckim były głównie działania NATO w sąsiedniej Jugosławii (Kosowie). Rząd chorwacki przeznaczył 42 mln kun chorwackich (HKR) z budżetu na pomoc turystyce w przygotowaniu do sezonu turystycznego w 2000 roku. Była to pierwsza zapomoga na rzecz turystyki, przeznaczona w szczególności na remonty hoteli w południowej części Chorwacji – rejonie, któremu najtrudniej było podnieść się po wojnie. Turnusy w nadmorskich miejscowościach Adriatyku znów stały się popularne a Chorwacja mogła pochwalić się odbudowaną bazą turystyczną i noclegową⁶⁸. Według oceny Narodowego Banku Chorwacji w 2000 przychody turystyki wynosiły ok. 2,75 mld USD, a ich udział w PKB wzrósł do 14,5 %. Liczba polskich turystów wzrosła z 104,9 tys. osób w 1999 roku do 275 tys. w roku 2000⁶⁹.

Według badań, jakie przeprowadziła na początku 2000 roku Chorwacka Wspólnota Turystyczna oczekiwano wzrostu przyjazdów turystów zagranicznych w kolejnych latach, w tempie średnio 10% rocznie⁷⁰. W roku 2000 przyjazdy turystów zagranicznych wzrosły o 55%. Biorąc pod uwagę liczbę turystów, którzy udali się do Chorwacji, Polacy byli na szóstym miejscu po obywatelach niemieckich, włoskich, słoweńskich, czeskich i austriackich.

---

⁶⁷ Tamże, s. 73.

⁶⁸ Warto zwrócić uwagę na fakt, że większość hoteli w okresie wojny domowej stanowiła bazę noclegową dla uchodźców. Dzięki dotacjom rządowym na podniesienie standardów hotele zostały odbudowane na miarę poziomu europejskiego. Dla przykładu, znany przed wojną zespół hoteli Baška Voda na Makarskiej Riwierze otrzymał gwarancje rządu na 10 mln marek, na odnowienie całej infrastruktury. S. Rzymski, *Chorwacja: mały kraj na wielkie wakacje, Ostatni rok, „Rzeczpospolita”* z dn. 6.04.1997 r.

⁶⁹ J. Szaniawska, *Chorwacja*, Ministerstwo Gospodarki, Departament Stosunków Gospodarczych z Zagranicą, kwiecień 2001.

⁷⁰ B. Borkowska, *Poradnik eksportera i inwestora*, dz. cyt., s.74.

W celu uatrakcyjnienia oferty, na wniosek rządu, chorwacki parlament, z dniem 1 stycznia 2001 roku, uchwalił zniesienie podatku VAT na wszystkie usługi turystyczne, dotyczące zorganizowanych przyjazdów turystów z zagranicy. Wzrost liczby zagranicznych turystów kontynuowany był również w 2001 roku. W ciągu trzech kwartałów 2002 roku turystyka, stanowiąca istotną dziedzinę chorwackiej gospodarki, zanotowała wzrost liczby zagranicznych turystów o 6%. Republikę Chorwacji odwiedziło 6,6 mln zagranicznych turystów. Najwięcej pochodziło, podobnie jak w roku poprzednim, z: Niemiec, Włoch, Słowenii, Republiki Czeskiej i Austrii. Od 2004 roku, turystów przyciągają do Chorwacji doskonałe połączenia autostradowe, łączące Zagrzeb ze Splitem oraz stosunkowo tanie połączenia lotnicze i promowe, uruchamiane w sezonie letnim.

W celu zapewnienia turystom dodatkowej ochrony i opieki, przedstawiciele Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji RP oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Republiki Chorwacji w 2008 roku podjęli działania mające na celu doprowadzenie do podpisania umowy bilateralnej o zwalczaniu przestępczości zorganizowanej i innego rodzaju przestępczości. Wzorując się na pozytywnych doświadczeniach współpracy prowadzonej z Czechami, Słowacją, Węgrami, każdy sezon turystyczny inauguruje się podpisaniem protokołu zezwalającego polskim policjantom na patrolowanie, wspólnie z chorwackimi przedstawicielami wymiaru bezpieczeństwa, wybrzeża chorwackiego. W razie potrzeby zobowiązani są oni również do udzielania Polakom pomocy i ułatwienia kontaktu z Polską Placówką Dyplomatyczną w Zagrzebiu⁷¹. Polacy czują się

---

⁷¹ Polscy policjanci odbywają służbę w Chorwacji na podstawie umowy zawartej między rządem Rzeczypospolitej Polskiej a rządem Republiki Chorwacji o współpracy w zwalczaniu przestępczości. Pierwszy protokół określający zasady i warunki dotyczące służby polskich policjantów na wybrzeżu Adriatyku podpisany został w czerwcu 2010 roku między polskim komendan-

w Chorwacji bezpiecznie. Świadczyć o tym mogą statystyki potwierdzające istnienie stałej tendencji wzrostowej w turystyce przyjazdowej. W sierpniu 2013 roku wybrzeże Adriatyku odwiedziło 10% więcej turystów zagranicznych niż w 2012 roku. Najwięcej odwiedzających pochodziło z Niemiec (26%), Włoch (12%), Słowenii (9,3%). Polacy znaleźli się na czwartym miejscu (7,8%), w dalszej kolejności dopiero Czesi i Austriacy. Według Chorwackiego Banku Narodowego wpływy z turystyki, już w pierwszym półroczu 2013 roku, były o 5,7% większe w porównaniu do roku 2012. Wnosiły one 2,08 mld EUR, tj. 9,9% PKB kraju⁷².

Poza współpracą polityczną, gospodarczą i turystyczną Chorwację łączą z Polską postanowienia umowy o współpracy w dziedzinie kultury i edukacji. Do podpisania doszło 14 września 1995 roku między rządem Rzeczypospolitej Polskiej a rządem Republiki Chorwacji w Zagrzebiu⁷³. Umowa weszła w życie dnia 20 listopada 1997 roku. Jej pełna treść została zamieszczona w Dzienniku Ustaw Nr 54 z dnia 30 kwietnia 1998 roku. Państwa *dążąc do umocnienia stosunków i pogłębiania wzajemnego zrozumienia, wyraziły przekonanie, że współpraca w dziedzinie kultury, nauki i edukacji jest niezbędnym składnikiem współpracy bilateralnej. Stanowi ona realizację celów zawartych w dokumentach końcowych Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie oraz Paryskiej Karcie Nowej Europy. W tym celu Polska i Chorwacja zobowiązały się sprzyjać bezpośrednim kontaktom między uniwersytetami, instytucjami kulturalnymi, naukowymi, oświatowymi i badawczymi, a także organizacjami pań-*

---

tem głównym policji a Ministerstwem Spraw Wewnętrznych Republiki Chorwacji i Generalnym Dyrektoriatem Policji., *Polscy policjanci w rejonie Zadaru*, <https://www.msw.gov.pl/pl/aktualnosci/11045,Polscy-policjanci-w-rejonie-Zadaru.html>, 10.10.2013.

⁷² *Chorwacja*, „Biuletyn Informacyjny” nr 2 2013, Zagrzeb 2013.

⁷³ Stronę polską reprezentował podsekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Sztuki T. Polak, stroną chorwacką Zlatko Vitez.

stwowymi, społecznymi, prywatnymi, które działają na rzecz osiągnięcia celów umowy. Umawiające się Strony poprzez wymianę wykładowców i specjalistów, studentów i młodzieży, stypendia naukowe i bezpośrednią współpracę między placówkami naukowymi zobowiązały się popierać współpracę w dziedzinie edukacji oraz zachęcać do podejmowania studiów języka i literatury państw Stron⁷⁴.

Wizyta profesora Henryka Batowskiego zaowocowała nawiązaniem kontaktów między krakowską Akademią Umiejętności a chorwacką Akademią Nauk. 28 lutego 1995 roku, w Zagrzebiu podpisano porozumienie o współpracy naukowej pomiędzy PAN a Chorwacką Akademią Nauk⁷⁵. 16 stycznia 1996 roku pomiędzy Uniwersytetem Warszawskim a Uniwersytetem w Zagrzebiu podpisane zostało porozumienie o współpracy. Uniwersytet w Zagrzebiu współpracuje również z Uniwersytetami: Jagiellońskim, Śląskim oraz Wrocławskim. Politechnika w Zagrzebiu wymienia swe doświadczenia z Politechniką Gdańską i Akademią Górniczo-Hutniczą w Krakowie⁷⁶. Możliwość nauki języka chorwackiego dają m.in. takie polskie uczelnie jak: Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Śląski, Uniwersytet Wrocławski (profil serbsko-chorwacki) i Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, zatrudniające pracowników dydaktycznych oraz specjalistów z zakresu języka chorwackiego i literatury chorwackiej. Polscy wykładowcy zatrudnieni są m.in. na Uniwersytetach w Zagrzebiu i Rijeci. Członkostwo Chorwacji w Unii Europejskiej otworzyło studentom nowe możliwości wyjazdów stypendialnych. Na Uniwersytecie w Zagrzebiu od 60 lat istnieje wydział polonistyki. W Instytucie

---

⁷⁴ *Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Chorwacji o współpracy w dziedzinie kultury i edukacji, podpisana w Zagrzebiu dnia 14 września 1995 roku, Dziennik Ustaw Nr 54 z 30 kwietnia 1998 roku.*

⁷⁵ *Chorwacja*, [w:] „Przegląd Rządowy”, Nr 8-9 (sierpień-wrzesień 1996), s. 88.

⁷⁶ Materiały uzyskane w trakcie wywiadu w MENIS RP.

Slawistyki działa Klub Polonistów. W roku akademickim 2000/2001 na Uniwersytecie w Rijecie otwarto lektorat polonistyki. Współpraca kulturalna między Polską a Chorwacją jest dobrze oceniana. Szczególnie wysoko ocenia się polskie doświadczenia w dziedzinie ochrony i restauracji zabytków. Umiejętności Polaków docenione zostały na podstawie prac konserwatorskich, wykonanych na terenie Chorwacji. Często organizowane są imprezy kulturalno-naukowe. Stałymi gośćmi w Chorwacji są polscy artyści, teatry oraz orkiestry. Podczas obchodów 900-lecia Zagrzebia wiceprezydent Krakowa prof. J. Banaś wziął udział w rozmowach na temat perspektyw współpracy obu miast. Postanowiono znowelizować porozumienie o współpracy⁷⁷. Warto wspomnieć, że obydwa miasta są miastami partnerskimi i współpracującymi na podstawie: zawartej umowy o współpracy z 2 kwietnia 1975 roku, protokołu o współpracy na lata 1986-1990 z 3 kwietnia 1986 roku oraz uroczystego oświadczenia o swej woli pogłębiania i umacniania przyjacielskich kontaktów między Zagrzebiem i Krakowem z dnia 3 kwietnia 1986 roku⁷⁸. Zacieśnianiu kontaktów i współpracy pomiędzy Warszawą a Zagrzebiem służyć ma porozumienie o przyjaźni i współpracy podpisane przez prezydentów miast M. Bandića i H. Gronkiewicz-Waltz 23 września 2011 roku⁷⁹. Ma ono przyczynić się do ułatwienia pozyskiwania funduszy europejskich, przede wszystkim na projekty związane z miejską infrastrukturą komunalną, komunikacją miejską, ekologią, kulturą i rozwojem sportu⁸⁰.

Według doniesień Departamentu Konsularnego i Polonii Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP na terytorium Republiki Chorwacji w latach 1990-1991

---

⁷⁷ *Chorwacja*, Przegląd Rządowy, dz.cyt., s. 88.

⁷⁸ *Chorwacja*, www.krakow.pl, z dn. 03.06.2005 r., 10.06.2005.

⁷⁹ *Warszawa-Zagrzeb – miasta partnerskie*, z dn. 23.09.2011 r.,

<http://www.um.warszawa.pl/aktualnosci/warszawa-zagrzeb-miasta-partnerskie>, 25.09.2011r.

⁸⁰ *Spotkanie Milana Bandića i Hanny Gronkiewicz-Waltz*, Warszawa,

<http://pl.mfa.hr/InfoPopup.aspx?mv=2397&pr=t&id=12808>, 20.06.2011.

zamieszkiwało ok. 400 osób narodowości polskiej. Zgodnie z danymi pochodzącymi ze spisu ludności z 2001 roku, narodowość polską deklarowało 567 osób, z czego 80% uznawało język polski za macierzysty. Spis ludności przeprowadzony w 2011 roku wskazuje na wzrost liczby Polaków zamieszkujących terytorium Chorwacji do 672 osób⁸¹. Wpływ na taki stan rzeczy mogło mieć wiele czynników, m.in.: zwiększenie liczby małżeństw mieszanych, mobilność Polaków, zmiany w chorwackiej Konstytucji, wprowadzone w 2000 roku, dotyczące praw człowieka, praw wspólnot etnicznych i narodowych lub mniejszości. Zgodnie z nimi Polacy uznani zostali za mniejszość narodową, której *gwarantuje się równouprawnienie i popiera ich wszechstronny rozwój*. Prawo chorwackie przewiduje również możliwość reprezentacji grup i mniejszości narodowych w parlamencie. Na terytorium Republiki Chorwacji działają dwa towarzystwa polonijne. Zagrzebskie – skupiające ok. 150 członków Polskie Towarzystwo Kulturalne „Mikołaj Kopernik”, uchodzące za pierwszą zarejestrowaną po II wojnie światowej polonijną organizację i „Fryderyk Chopin” w Rijecie. Statutowym celem organizacji jest propagowanie obyczajów i kultury polskiej a także działalność oświatowa prowadzona wśród zamieszkujących teren Chorwacji Polaków. Z okazji polskich świąt narodowych i kościelnych organizowane są uroczyste imprezy. Towarzystwa nie zapominają też o najmłodszych i młodzieży, dla których przygotowują odrębne spotkania. Pomagają w organizacji wyjazdów dzieci na letnie kolonie do Polski, czy w kursach języka polskiego odbywających się na terytorium Chorwacji. Sobotnia szkółka języka polskiego pozwala wszystkim zainteresowanym szkolić język ojczysty na poziomie szkoły podstawowej. Obecnie z jej nauk korzysta ok. 40 uczniów w Zagrzebiu,

---

⁸¹ Podaci o manjinama, Državni Zavod za Statistiku, <http://www.dzs.hr>, 21.12.2013.

oraz 15 uczniów w Rijece. Towarzystwa utrzymują stały kontakt z Ambasadą Polską w Zagrzebiu.

Powyższy stan stosunków bilateralnych wskazuje, że Republika Chorwacji od chwili uzyskania niepodległości dzięki swej otwartości i współpracy przez ostatnie dwie dekady dała się poznać, jako państwo demokratyczne, stabilne, aktywnie uczestniczące w działaniach wspólnoty międzynarodowej. Postęp ten następował stopniowo. Wraz z demokratyzacją kraju i dzięki polityce, ukierunkowanej na integrację z NATO i Unią Europejską, przyjętej przez sprawującego władzę od 2000 roku prezydenta Stjepana Mesića i jego następcę Ivo Josipovića⁸² postęp stawał się coraz bardziej zauważalny i namacalny. Ważnym okresem dla zacieśniania kontaktów między Polską a Republiką Chorwacji były przede wszystkim lata 2000 – 2005. Prezydentura A. Kwaśniewskiego i jego, często podkreślane przyjacielskie kontakty z prezydentem Mesićem w znacznym stopniu zbliżyły oba kraje. Kolejni prezydenci Rzeczypospolitej Polskiej podtrzymywali dobre relacje. Obecnie można zauważyć częste spotkania na szczeblach szefów państw, rządów i ministrów spraw zagranicznych. Zacieśnianie współpracy pomiędzy państwami widoczne jest od 2010 roku, kiedy to Chorwacja, stojąca w obliczu przyszłej akcesji do Unii Europejskiej, rozpoczęła z Polską wymianę doświadczeń i proces szkolenia ekspertów w zakresie pozyskiwania i wykorzystywania funduszy unijnych. Wstąpienie Chorwacji do UE 1 lipca 2013 roku jeszcze bardziej zbliżyło oba państwa. Mając na uwadze możliwości i przywileje wynikające z przynależności do wspólnego rynku, można spodziewać się zwiększenia wymiany zarówno handlowej, jak i turystycznej. Członkostwo Chorwacji w Unii Europejskiej, otwarcie rynku i liczne projekty inwestycyjne na terenie Chorwacji w dziedzinie energetyki, infrastruktury kole-

---

⁸² Ivo Josipović pełni funkcję prezydenta Republiki Chorwacji od 18 lutego 2010 roku.

jowej, drogowej, prywatyzacja hoteli i obiektów turystycznych, to dla polskich przedsiębiorców ogromne możliwości. Podobnie, jak branża usługowa, dająca możliwości dla podejmowania inwestycji. Nowa perspektywa finansowa na lata 2014-2020, przewidująca dla Chorwacji 8 mld EUR, z pewnością stanowić może dodatkowy atut dla zagranicznych inwestorów. Co więcej, Chorwacja, będąca dla Polski jednym z wiodących partnerów inwestycyjnych z Bałkanów Zachodnich, może stać się przepustką wspierającą wysiłki polskie do nawiązania i podjęcia na szerszą skalę współpracy z pozostałymi państwami wskazanego regionu. Problemy natury gospodarczej, społecznej, czy politycznej, z którymi od kilku lat zmagają się Chorwacja, niewiele różnią się od tych, z którymi walczą inne państwa europejskie. Przodująca pod względem ilości turystów odwiedzających rokrocznie wybrzeże adriatyckie, ze stosunkowo dobrze rozwiniętą infrastrukturą, autostradami łączącymi główne miasta, stawiająca na współpracę o charakterze dwustronnym i wielostronnym Chorwacja wydaje się obiecującym partnerem do współpracy.

Abstrakt

Polsko-chorwackie stosunki dwustronne określane są, jako bardzo życzliwe. Polska uznała niepodległość Chorwacji 15 stycznia 1992 roku. W kwietniu tego samego roku została ustanowiona Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Zagrzebiu. Od połowy 1993 roku w stolicach obu państw swoje urzędy zaczęli sprawować najwyżsi przedstawiciele dyplomatyczni. Baza traktatowa polsko-chorwacka jest w zasadzie kompletna. Większość umów, sięgających swoimi korzeniami jeszcze do byłej Jugosławii, została uaktualniona w oparciu o Porozumienie o sukcesji umów z kwietnia 1995 roku. Poza współpracą polityczną, gospodarczą i turystyczną Chorwację łączą z Polską postanowienia umowy o współpracy w dziedzinie kultury i edukacji. Kraj zawdzięcza stronie polskiej

nie tylko wsparcie w okresie przedakcesyjnym, ale i pomoc ekspercką, na jaką mógł liczyć w zakresie pozyskiwania i wdrażania funduszy unijnych. Dla Polski Chorwacja to nie tylko „mały kraj na wielkie wakacje”, ale także obiecujący partner handlowy, członek Unii Europejskiej, z którym warto rozwijać dalszą współpracę.

BILATERAL RELATIONS BETWEEN POLAND AND CROATIA

Abstract

Bilateral relations between Poland and Croatia are defined as very benevolent. On January 15, 1992. Poland recognized the independence of Croatia. In April of the same year, Polish Embassy was established in Zagreb. Since mid-1993, in the capitals of both countries highest diplomatic representatives began their service. The base of the Polish-Croatian treaty is basically complete. Most of the contracts, whose roots are dating back to the former Yugoslavia, have been updated in April 1995 on the basis of the Agreement on succession agreements. Besides political, economic and tourist cooperation, Croatia and Poland are linked by the agreement on cooperation in the cultural and educational field. The country owes the Polish support not only in the pre-access period, but also expert assistance in obtaining and implementing EU funds. For Poland Croatia is not only "a small country for great holidays" but also a promising partner, a member of the European Union, with whom it is worth cooperating further.